

บทที่ 3

การพัฒนาประเทศของทหารกับการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์

หน้าที่รับผิดชอบซึ่ง เป็นภารกิจหลักของทหารทุกประเทศนั้น เป็นที่ทราบกันดีว่าคือการรบ การทำสงครามเพื่อป้องกันเอกราชของชาติจากการรุกรานของชาติศัตรู ฉะนั้น การที่จะทำให้อกองทัพนี้อมีความสามารถสูง พร้อมทั้งจะเข้าสงครามใดตลอดเวลา จำเป็นจะต้องตระเตรียมความพร้อมของกำลังพล อาวุธยุทโธปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ค่ายที่พัก บริการ เช่น การช่าง การขนส่ง การสื่อสาร และการส่งกำลังบำรุงอย่างครบครัน เพื่อที่จะเป็นฝ่ายได้เปรียบในสงครามอย่างแท้จริง

ปัญหาสำคัญของประเทศกำลังพัฒนาหรือกึ่งพัฒนาส่วนมากนอกจากจะประสบกับภาวะความตึงเครียดทาง เศรษฐกิจและสังคมอย่างรุนแรงแล้ว มักจะประสบกับปัญหาการก่อการร้ายของคอมมิวนิสต์อยู่ตลอดเวลาโดยอาศัยภาวะทาง เศรษฐกิจและสังคมเป็นเงื่อนไขในการดำเนินงานโฆษณาชวนเชื่อปลุกกระแสประชาชนที่อยู่ห่างไกลความเจริญให้หันมานิยมเลื่อมใสในลัทธิของตน เป็นภาระหนักของรัฐบาลในการป้องกันและปราบปราม เนื่องจากรัฐบาลฝ่ายพลเรือนขาด "พลัง" ที่จะเป็นผู้ดำเนินการแก้ไขปัญหาดัง เศรษฐกิจและสังคมอย่างแท้จริง รวมทั้งขาดแคลนเครื่องมือ เครื่องใช้ ในการจะนำไปพัฒนาประเทศ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในระยะเวลาอันสั้นได้ ทหารเป็นองค์การเดียวที่มีความเข้มแข็งเหนือองค์การฝ่ายพลเรือน มีกำลังคน เครื่องมือ เครื่องใช้ที่ทันสมัย จึงสามารถทำการพัฒนาประเทศได้อย่างดี¹

ในบางประเทศการ เข้ามามีส่วนพัฒนาประเทศของทหาร นอกจากจะก่อให้เกิดความก้าวหน้าในทาง เศรษฐกิจแล้ว ยังทำให้เกิดความรู้สึกชอบธรรมขึ้นในสังคม เพราะรัฐบาลทหาร

¹ จารุภีร์ เรืองสุวรรณ, "ทหารกับการพัฒนาประเทศ", นิตยสารยุทธโศภ 88 (มกราคม 2523) : 57-59.

ในประเทศกำลังพัฒนา ส่วนมากจะเข้ามาปกครองประเทศโดยใช้อำนาจเผด็จการ¹ ทำให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อประชาชน ผู้นำทหารที่มีใจกว้างและมองเห็นการณ์ไกลจะพยายามฉีกพลังทหารที่มีอยู่ออกไปสัมพันธ์กับประชาชนด้วยการให้ความช่วยเหลือในคานต่าง ๆ ซึ่งนอกจากจะเบนความสนใจที่มีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อทหารให้หันไปสนใจในการพัฒนาประเทศแล้ว ยังสามารถลดช่องว่างระหว่างทหารกับประชาชนให้เหลือน้อยลงได้อีกด้วย เพราะทหารได้มีโอกาสใกล้ชิดกับประชาชน สุขกับประชาชน คณะเสนาธิการทหารสหรัฐให้ข้อคิดเห็นว่า... "การใช้กำลังทหารท้องถิ่นเพื่อสร้างสรรค์โครงการที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนในชนบท เช่น โครงการให้การศึกษา การฝึกอบรม การคมนาคม การสาธารณสุข นอกจากจะช่วยพัฒนาทางด้านการเศรษฐกิจและสังคมแล้ว โครงการดังกล่าวยังช่วยให้ทหาร เป็นมิตรกับประชาชน"²

ในประเทศกำลังพัฒนา นอกจากจะประสบกับปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมแล้ว ปัญหาการก่อกองร้ายคอมมิวนิสต์ยังเป็นปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่ง เนื่องจากประเทศกำลังพัฒนาระบบความเจริญต่าง ๆ มักจะอยู่เฉพาะในตัวเมืองใหญ่ ๆ พื้นที่ในชนบทห่างไกลไม่ค่อยได้รับการเอาใจใส่จากรัฐบาลเท่าที่ควร บางท้องถิ่นหนอยงานพัฒนาของฝ่ายพลเรือนไม่สามารถเข้าไปพัฒนาได้ทั่วถึง เนื่องจากพื้นที่ไม่มีเส้นทางคมนาคมตัดผ่าน ประชาชนจึงอยู่ในลักษณะที่ถูกทอดทิ้งตลอดเวลา เปิดโอกาสให้ฝ่ายคอมมิวนิสต์ซึ่งมีนโยบายยึดเอาประชาชนในชนบทเป็นพื้นฐานในการดำเนินงานสามารถแพร่ขยายลัทธิของตนเขาไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ อย่างง่ายดาย ดังนั้นการพัฒนาประเทศของทหารโดยอาศัยเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัย มีกำลังคนและอาวุธคอยคุ้มกันความปลอดภัยแก่ผู้ปฏิบัติงาน จึงสามารถเข้าไปสร้างความเจริญให้กับท้องถิ่นชนบทห่างไกลได้รวดเร็วและดีกว่าฝ่ายพลเรือน ทำให้ฝ่ายตรงข้ามหยุดหรือลดการขยายตัวลงได้ เพราะฉะนั้น ในประเทศที่ประสบกับการก่อกองร้ายคอมมิวนิสต์จึงพยายามใช้กำลังทหารเข้าทำการพัฒนาประเทศ เพราะนอกจากจะช่วยพัฒนาในทางเศรษฐกิจแล้ว ยังช่วยในการป้องกันและปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ไปด้วยในขณะเดียวกัน

¹ กนลา สุขพานิช - เอกแสงศรี, "ข้อคิดและแนวทางในการศึกษามหาบทของทหารในทางการเมือง," วารสารสังคมศาสตร์ 15 (เมษายน - มิถุนายน 2521) : 2.

² จารุกัทร เรื่องสุวรรณ, "ทหารกับการพัฒนาประเทศ", หน้า 56.

ประเทศไทยจัดอยู่ในกลุ่มที่เรียกว่ากำลังพัฒนา ซึ่งมีสภาพคล้ายคลึงกับประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่ คือการขาดแคลนทุนทรัพย์ที่จะนำไปพัฒนาประเทศ นอกจากนี้อัตราการเกิดของประชากรก็อยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูง และประชากรของประเทศส่วนใหญ่เป็นผู้ใช้แรงงานห่ามหากินในทางเกษตรกรรม ขาดความรู้ความชำนาญในวิชาชีพ ขาดปัจจัยในการประกอบอาชีพ เช่น น้ำ และเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพสมัยใหม่ ตลอดจนการไม่ได้รับความปลอดภัยในการดำรงชีพ ปัจจัยเหล่านี้ทำให้การพัฒนาประเทศ เป็นไปอย่างเชื่องช้า แม้รัฐบาลจะได้วางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมระยะยาวขึ้นมาเป็นเวลาหลายปีแล้วก็ตาม ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างไค่ผลซึ่ง เป็นปัญหาเรื้อรังมาจนกระทั่งปัจจุบัน โดยเฉพาะการกอดการร้ายของคอมมิวนิสต์เป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาประเทศอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากสภาพพื้นที่ชนบทของประเทศไทยยังขาดการพัฒนาอีกเป็นจำนวนมาก ประชากรส่วนใหญ่ซึ่งอาศัยอยู่ในชนบททางไกลอยู่ในสภาพยากจน แรมแค้น ปรากฏว่ามีชาวนา ชาวป่า ชาวเขา อยู่ในพื้นที่ทางไกลความเจริญมีปริมาณถึง 25 เปอร์เซ็นต์ ที่ขาดการเอาใจใส่เหลียวแลจากรัฐบาล¹ และในปัจจุบันผู้กอดการร้ายได้เข้าปลุกระดมหาเงื่อนไขโจมตีรัฐบาล จึงเอาชาวบ้านในชนบททางไกลเข้าไปเป็นกำลังของผู้กอดการร้ายโง่ป่า หรือให้เป็นแกนอยู่ในหมู่บ้านเพื่อสับสมันพวกของตนในคานเสมียงอาหาร อารูชยุทโธปกรณ์ ยารักษาโรค ตลอดจนชาวสารทวง ๆ ของฝ่ายเจ้าหน้าที่บ้านเมือง จนกระทั่งหมู่บ้านที่อยู่ทางไกลตกอยู่ใต้อิทธิพลของผู้กอดการร้ายคอมมิวนิสต์ เสมือนเป็นเขตปลดปล่อยไปแล้วถึง 416 หมู่บ้าน² เพราะฉะนั้นหนทางที่จะทำให้ประเทศชาติพ้นจากวิกฤตการณ์ได้ ก็โดยการเร่งรัดพัฒนาชนบทอย่างรีบด่วน ที่แล้ว ๆ มาการพัฒนาประเทศตกเป็นหน้าที่ของฝ่ายพลเรือนเป็นส่วนใหญ่ แม้รัฐบาลจะได้จัดตั้งโครงการพัฒนาท้องถิ่นขึ้นหลายโครงการแล้วก็ตาม ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากมีอุปสรรคหลายประการ โดยเฉพาะการกอดการร้าย

¹ คณะอาจารย์วิทยาลัยการทัพบกและนายทหารนักเรียนวิทยาลัยการทัพบกชุดที่ 22, "การป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์ควมมาตรการทางทหารการเมือง" (วิทยานิพนธ์ วิทยาลัยการทัพบก สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง, 2520), หน้า 312.

² ประสิทธิ์ นิลสร, "บทบาทการรักษาความมั่นคงภายในระคับชาติ" (วิทยานิพนธ์ วิทยาลัยการทัพบก สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง, 2520), หน้า 59.

ของคอมมิวนิสต์มีผลกระทบกระเทือนต่อการพัฒนาชุมชนในชนบทเป็นอย่างมาก¹ อุปสรรคเหล่านี้ทำให้รัฐบาลเห็นความสำคัญของการพัฒนาประเทศ จึงได้กำหนดหน้าที่ของทหารไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยให้ทหารมีหน้าที่ในการพัฒนาประเทศด้วย²

การดำเนินงานของหน่วยทหารในการพัฒนาชนบท

ก่อนที่จะมีการกำหนดหน้าที่รับผิดชอบของทหารในการพัฒนาประเทศไว้อย่างชัดเจนในรัฐธรรมนูญนั้น ในอดีตทหารไทยได้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาประเทศอยู่ก่อนแล้ว โดยเฉพาะนับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นต้นมา ที่เห็นได้ชัดเจนนั่นคือในสมัยของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งได้ใช้กำลังทหารเข้าทำการพัฒนาประเทศอย่างจริงจังจนเป็นที่กล่าวขวัญกันในด้านประเทศว่า "ประเทศไทยในสมัยรัฐบาลทหารของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมก้าวหน้าไปมาก"³ อย่างไรก็ตามการพัฒนาประเทศของทหารในระยะแรก ๆ มุ่งในเรื่องการพัฒนาเพื่อแก้ไขภาวะเสื่อมโทรมทางเศรษฐกิจอย่างแท้จริง เพราะก่อนหน้าที่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ จะเข้ามามีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศนั้น ประเทศไทยประสบกับปัญหาสภาพตกต่ำทางเศรษฐกิจ ราษฎรยากจน ค่าครองชีพสูง สินค้ามีราคาแพง คนว่างงานเป็นจำนวนมาก⁴ รัฐบาล

¹ชานินทร์ กรัยวิเชียร, การใช้กฎหมายป้องกันคอมมิวนิสต์ (พระนคร : โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2506), หน้า 19. และ คณะอาจารย์วิทยาลัยการทัพบก และนายทหารนักเรียนวิทยาลัยการทัพบกฯ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 316.

²รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517 มาตรา 70 และรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา 56 วรรค 2 กำหนดไว้ว่า "กำลังทหารพึงใช้เพื่อการรบหรือการสงคราม เพื่อปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ เพื่อปราบปรามการกบฏและการจลาจล เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ และเพื่อการพัฒนาประเทศ"

³จารุกัทร เรื่องสุพรรณ, "ทหารกับการพัฒนาประเทศ", วารสารสังคมศาสตร์ 15 (เมษายน - มิถุนายน 2521) : 171.

⁴ดูรายละเอียดใน สุจิต บุญบงการ, "การแทรกแซงทางการเมืองของทหารไทย", วารสารสังคมศาสตร์ 15 (เมษายน - มิถุนายน 2521) : 46.

ในสมัยเดียวกันนี้ถึงกับได้จัดตั้งกระทรวงพัฒนาการขึ้นเป็นครั้งแรกเพื่อทำการพัฒนาประเทศอย่างเป็น
 ลำเป็นสัน มีการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมระยะยาว ประกอบกับการแทรกซึมของลัทธิ
 คอมมิวนิสต์และการดำเนินงานของผู้นอกการรายยังไม่มี ความรุนแรงถึงขั้นการใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่
 ของรัฐบาล ทหารจึงทำหน้าที่พัฒนาประเทศเพื่อให้เกิดความเจริญแก่ประเทศชาติแต่เพียงคนเดียว
 นับแต่ปี พ.ศ. 2505 เป็นต้นมา การก่อการร้ายของคอมมิวนิสต์ได้ขยายตัวขึ้นเรื่อย ๆ รัฐบาลได้
 จัดตั้งหน่วยงานพิเศษขึ้นคือ กองอำนวยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ (กรป.กลาง) ประกอบด้วย
 ส่วนงานจากหน่วยราชการต่าง ๆ ทั้งพลเรือน ตำรวจ และทหาร โดยมีนโยบายหลักคือการป้องกัน
 และปราบปรามมิให้คอมมิวนิสต์หรือตัวแทนดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นภัยต่อความมั่นคงของ
 ชาติ พร้อมกับมุ่งดำเนินการในเรื่องสวัสดิการและส่งเสริมการครองชีพของราษฎร¹ ในระยะต่อมา
 หลังจากพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ได้เปิดฉากการรบบแบบกองโจรขึ้นในปี พ.ศ. 2508
 รัฐบาลจึงได้กำหนดมาตรการในการปราบปรามโดยเด็ดขาดโดยได้จัดตั้งกองอำนวยการป้องกันและ
 ปราบปรามคอมมิวนิสต์ (กอ.ปค.) ขึ้นเมื่อเดือนธันวาคม 2508 มีหน้าที่และรับผิดชอบเกี่ยวกับการ
 ป้องกันและปราบปรามผู้นอกการร้ายทั่วประเทศ ปัจจุบันกองอำนวยการป้องกันและปราบปราม
 คอมมิวนิสต์ได้เปลี่ยนมาเป็นกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) ซึ่งนอกจากจะมี
 หน้าที่ในการรักษาความสงบอันเกิดจากการกระทำของฝ่ายคอมมิวนิสต์แล้ว ยังดำเนินงานในอีก
 หลายลักษณะ งานของหน่วยงานทั้งสองตามที่กล่าวแล้ว ทหารได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการวาง
 แผนดำเนินงานทั้งในด้านการพัฒนาชนบทและการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์อย่างเต็มที่ ซึ่ง
 จะได้กล่าวถึงการดำเนินงานเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทหารโดยละเอียดต่อไป

ลักษณะการดำเนินงานของทหารในการพัฒนาชนบท

การใช้กำลังทหารพัฒนาชนบทในประเทศไทย กระทำใน 2 ลักษณะคือ การใช้กำลังทหาร
 พัฒนาชนบททางตรง และการใช้กำลังทหารพัฒนาชนบททางอ้อม การใช้กำลังทหารพัฒนาประเทศทาง
 ตรง ได้แก่การดำเนินงานทางคานากิจการพลเรือน หรือการช่วยเหลือประชาชนของทหาร กับการมี
 ส่วนรวมในโครงการพัฒนาประเทศของทหาร ส่วนการใช้กำลังทหารพัฒนาประเทศทางอ้อม คือการ

¹คำบรรยายสรุป กรป.กลาง, (โรเนียว),

ให้การศึกษาและฝึกหัดวิชาชีพ เช่นการให้ความรู้ทางช่าง การสอนหนังสือให้ทหารอ่านออกเขียนได้ การอบรมวิชาเกษตรแผนใหม่ การให้ความรู้ในสิทธิหน้าที่ของพลเมืองในระบบประชาธิปไตย การให้ความรู้ในกฎหมายเบื้องต้นและอื่น ๆ เพื่อทหารทั้งกองประจำการและกองหนุนจะได้นำความรู้เหล่านี้ไปปรับปรุงใช้ในการดำรงชีพของตน และกระจายความรู้ ประสบการณ์ แก่ญาติพี่น้องเพื่อนฝูงในหมู่บ้าน อันจะก่อให้เกิดผลดีแก่ทหารเองและสังคม¹

ก. การใช้กำลังทหารพัฒนาชนบททางตรง

1. การดำเนินงานพัฒนาในระดับกองบัญชาการทหารสูงสุด ประกอบด้วย

ก) การปฏิบัติงานของหน่วย กองอำนวยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ (กรป.กลาง) ซึ่งได้เริ่มจัดตั้งและดำเนินงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2505 เป็นต้นมา โดยดำเนินการพัฒนาต่าง ๆ เน้นหนักบริเวณหรือพื้นที่ซึ่งเป็นจุดอ่อนต่อการแทรกซึม บอนทำลาย หรือบริเวณพื้นที่ล่อแหลมต่อการแทรกซึมของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ซึ่งส่วนราชการอื่นยังเข้าไปไม่ถึง โดยอาศัยผสมผสานกับการช่วยเหลือประชาชนของทหาร เขากับหลักการพัฒนาชุมชน และพยายามเข้าถึงประชาชนโดยแท้จริง โครงการที่ กรป.กลาง ดำเนินการมี 2 ประเภท คือ

1) โครงการที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ส่วนราชการอื่นทำ โดยเสนอขอคิดเห็นผ่านทางรัฐบาล (นายกรัฐมนตรี) และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และให้การช่วยเหลือที่จำเป็น เช่น โครงการปรับปรุงเส้นทางคมนาคม โครงการจัดหาน้ำกินน้ำใช้และน้ำเพื่อการเกษตร เป็นต้น²

2) โครงการที่ กรป.กลางดำเนินการเอง ที่สำคัญได้แก่โครงการส่งหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ โครงการส่งหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ โครงการพัฒนาเส้นทางคมนาคม โครงการส่งเสริมการครองชีพประชาชน โครงการขยายผลิตผลโปรตีน โครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมเยาวชน โครงการส่งเสริมการศึกษาออกโรงเรียน โครงการบรรเทาทุกข์และให้ความช่วยเหลือราษฎร

¹จารุภัทร เรื่องสุวรรณ, "ทหารกับการพัฒนาประเทศ", หน้า 61. และ สำนักงานทหารพัฒนาการกลาง, "การใช้กำลังทหารเพื่อพัฒนาประเทศ", (กรุงเทพมหานคร : กรป.กลาง, 2521), หน้า 5.

²กรป.กลาง, "ครบรอบ 12 ปี กรป.กลาง", หน้า 7.

ประสภภัยธรรมชาติ และผู้ถูกคุกคามจากผู้ออกการร้ายคอมมิวนิสต์ โครงการจัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงเผยแพร่ข่าวสารแก่ประชาชนในต่างจังหวัด โครงการเหล่านี้ได้ดำเนินการอยู่ในเขตปฏิบัติการของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ต่าง ๆ¹ ซึ่งดำเนินการไปแล้ว 27 จังหวัด คือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 10 จังหวัด ไคแก กาศิรินทร์ สกลนคร นครพนม หนองคาย เลย อุดรธานี สุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี ภาคเหนือ 6 จังหวัด ไคแก น่าน เชียงราย เชียงใหม่ อุดรคิถิต์ ตากเพชรบูรณ์ ภาคกลาง 3 จังหวัด ไคแก กาญจนบุรี ราชบุรี ปราชินบุรี ภาคตะวันออกไคแก ตราด และภาคใต้อีก 7 จังหวัด ไคแก ยะลา นราธิวาส สตูล ปัตตานี พัทลุง สุราษฎร์ธานี และนครศรี-ธรรมราช

ผลการปฏิบัติงานของ กรป.กลาง รอบ 12 ปี (เมษายน 2505 - เมษายน 2518) แยกได้ 3 ประการ คือ²

(ก) ผลงานพัฒนาในคานวักดู ไคแก การจัดหมู่บ้านพัฒนาตัวอย่าง สร้างถนนภายในหมู่บ้าน ปรับปรุงเส้นทางภายในหมู่บ้าน สร้างศาลาประชาคม สร้างชอมอวงเก็บน้ำ สระน้ำฝายน้ำล้น เขื่อน ท่อนักน้ำ เจาะบอบาคาล บ่อน้ำอนามัย สร้างโรงเรียน ปรับปรุงโรงเรียน ใหหุ่นการศึกษา สร้างสะพานไม้ สะพานคอนกรีตเสริมเหล็ก สร้างหอดังน้ำ สร้างทองสมุกประชาชน สร้างสถานีอนามัยและมคุงครรก สร้างหอวิทยุ สร้างสนามเด็กเล่น ช่วยเหลือส่งเสริมการเลี้ยงโคซึ่งมีการส่งเสริมเลี้ยงโคพันธุ์เนื้อรวม 12 จังหวัด ไคแก ราชบุรี น่าน ปัตตานี เชียงใหม่ อุดรคิถิต์ สกลนคร อุบลราชธานี บุรีรัมย์ สุรินทร์ นราธิวาส สตูล ปราชินบุรี ศูนย์ผลิตโปรตีน ที่อำเภอพนมสารคาม จังหวัดระยองเทรา

(ข) ผลงานพัฒนาในคานจิตใจอันเป็นวัตถุประสงค์สำคัญยิ่งของ กรป.กลาง ทำให้ราษฎรให้ความเป็นมิตรและร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลมากขึ้น อาทิ โครงการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม โครงการส่งเสริมเยาวชน โครงการจิตวิทยาและประชาสัมพันธ์ ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในชนบทเป็นอย่างมาก ขณะเดียวกันรัฐบาลได้รับข่าวสารอันเป็นประโยชน์

¹ดูรายละเอียดในภาคผนวก

²กรป.กลาง, เรื่องเดียวกัน, หน้า 13.

จากราษฎร โดยเฉพาะเขาวชนได้ให้ข่าวสารที่เอื้อประโยชน์ต่อทางราชการเป็นอย่างมาก

(ค) ผลที่เกิดจากการประสานงานกับส่วนราชการอื่น ในด้านการเสนอข้อคิดเห็น เป็นกรรมากรร่วม หรือร่วมให้การช่วยเหลือตามโครงการที่สนับสนุนให้ส่วนราชการอื่นทำ

ผลการปฏิบัติงานของ กรป.กลาง ในการพัฒนาประเทศ เป็นเครื่องกระตุ้นให้ ส่วนราชการต่าง ๆ ค้นคว้าและตระหนักถึงภัยคอมมิวนิสต์ ตลอดจนเห็นความจำเป็นที่ข้าราชการจะต้องเข้าถึงประชาชน ทำให้ส่วนราชการต่าง ๆ ให้ความร่วมมือกับ กรป.กลาง มากขึ้น นอกจากนี้ ส่วนราชการต่าง ๆ และองค์การของเอกชนได้เกิดความริเริ่มงานพัฒนาชนบทในท้องถิ่นทางไกล ความเจริญและธุรกิจอื่นอีกหลายโครงการในเวลาต่อมา เช่น ชุมประชาสัมพันธ์ เคลื่อนที่ของ กรมประชาสัมพันธ์ ชุมแพทย์เคลื่อนที่ของกรมการแพทย์ ชุมแพทย์เคลื่อนที่ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี โครงการพระธรรมทูตของสังฆมนตรีและกรมศาสนา โครงการพัฒนาชุมชนเข้าไปยัง พื้นที่ทางไกล มุขนิธิพัฒนาชนบทในจังหวัดพิจิตร และเกิดหน่วยงานเร่งรัดพัฒนาชนบท (รพช.) ขึ้นเมื่อ ปลายปี 2508

ก) งานช่วยเหลือประชาชนยามฉุกเฉิน การช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย อัคคีภัย เช่นกรณีน้ำท่วม กองบัญชาการทหารสูงสุดได้ออกคำสั่งให้ ทหารปฏิบัติกรช่วยเหลือประชาชนซึ่งใช้ กำลังทหารในหน่วยกองบัญชาการทหารสูงสุดเอง และทั้งกำลัง 3 เหล่าทัพ คือ กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ โดยมอบเป็นเขตรับผิดชอบ โดยเปิดศูนย์ประสานงานการบรรเทาภัยและฟื้นฟูสิ่งสาธารณูปโภคขึ้นที่ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ เป็นศูนย์อำนวยความสะดวกประสานงานและวางแผนให้หน่วยรอง ๆ¹ ได้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ในปี พ.ศ. 2518, พ.ศ. 2520 และ พ.ศ. 2523 ที่ผ่านมา เป็นการช่วยเหลือทั้งในเมืองและในชนบททางไกล ควบคู่การประสานและร่วมมือกับส่วนราชการของพลเรือนอีกทางหนึ่งด้วย

¹ สัมภาษณ์ พันตรี สมศักดิ์ ศัลยกำธร, ผู้ช่วยหัวหน้ากองกิจการพลเรือน กองทัพอากาศ

ค) งานโครงการจัดตั้งหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน¹ ซึ่งอำนวยความสะดวกคณะกรรมการราษฎรไทยอพยพ เนื่องจากการกระทำของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ และกำลังภายนอกประเทศ ซึ่งศูนย์อำนวยความสะดวก กองบัญชาการทหารสูงสุดเป็นหน่วยหลักในการวางแผนอำนวยความสะดวกและประสานงานควยอาศัยความร่วมมือจากหน่วยราชการพลเรือนต่าง ๆ และคณะรัฐมนตรีมีมติให้หน่วยทหารในพื้นที่เป็นหน่วยหลัก วางแผนอำนวยความสะดวก และปฏิบัติงาน โดยมีกองทัพภาคเป็นหน่วยรับผิดชอบ เป็นพื้นที่ดำเนินการจัดตั้งหมู่บ้านในลักษณะสมบูรณ์แบบ ทั้งการพัฒนาจิตใจ เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สังคม และให้เน้นการรักษาความปลอดภัยเป็นหลัก ให้สามารถป้องกันตนเองได้ในห้วงระยะเวลาหนึ่ง สามารถรักษาทรัพย์สิน ชีวิต และเป็นแนวสกัดกั้นการขยายตัวของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ และการรุกรานของกำลังภายนอกประเทศ

ง) สำนักงานทหารพัฒนา² ทำหน้าที่เป็นฝ่ายอำนวยความสะดวกงานพัฒนาของทหารทั้งสิ้น กำหนดนโยบายวางแผน ทำโครงการ ติดตามประสานงาน ฯลฯ เกี่ยวกับงานพัฒนาท้องถิ่นกับกัณการ พัฒนากำลังคนของทหาร ให้มีประสิทธิภาพในทางเศรษฐกิจ เป็นพลเมืองดีทั้งทหารกองประจำการและนายสิบทหาร การส่งเสริมพัฒนาการเกษตร งานคานการช่างฝีมือ งานคานการศึกษาพัฒนา เป็นต้น ในปี พ.ศ. 2519 ใ้มีโครงการต่าง ๆ เป็นชั้นโครงการตัวอย่างคือ

1) โครงการเกษตร ให้ฝึกอบรมเฉพาะบางหน่วยที่เป็นศูนย์วิชาการในการฝึกอบรม เช่น ศูนย์การทหารราบ ศูนย์การทหารม้า ศูนย์การทหารปืนใหญ่ ศูนย์การทหารช่าง เป็นต้น

2) โครงการช่างฝีมือ ส่งเสริมสนับสนุนโรงเรียนการช่างฝีมือ ที่เหล่าทหารต่าง ๆ ได้ดำเนินการอยู่ให้ขยายกิจการขึ้น

3) โครงการศึกษาพัฒนาเกี่ยวกับเรื่องการวางแผนครอบครัว โภชนาการ การถนอมและรักษาอาหาร การสงวนและรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและศิลปโบราณ การปกครองในระบอบประชาธิปไตย

¹มติ คณะรัฐมนตรี เมื่อ 11 เมษายน 2521.

²สำนักงานทหารพัฒนาการ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 35.

2. งานพัฒนาในระดับกองทัพบก

งานพัฒนาของกองทัพบกที่ผ่านมา อาจกล่าวได้ว่าส่วนใหญ่เป็นงานที่ปฏิบัติเพื่อสนับสนุนงานการป้องกันและปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ตามนโยบายของรัฐบาล และ กอ.รมน. โดยกองทัพบกเพ่งเล็งการป้องกันและการพัฒนาภายในเป็นหลัก และการสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหารในการปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ในป่า ซึ่งกำหนดเป็นมาตรการ 3 ประการ คือ การปราบปรามกองโจร การพิทักษ์ประชาชนและทรัพย์สิน และการปรับปรุงสภาพแวดล้อม ซึ่งการปรับปรุงสภาพแวดล้อมจะมีหลักดำเนินการ 3 ประการ ได้แก่ การพัฒนาการแห่งชาติ การเร่งรัดพัฒนาชนบท และการช่วยเหลือประชาชน (civic action) การปฏิบัติของทหารในชนบทเพื่อให้ประชาชนสามารถช่วยตัวเองได้ ให้ประชาชนสนับสนุนและจงรักภักดีต่อรัฐบาล เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างทหารกับประชาชน หน่วยทหารที่ปฏิบัติงานอยู่ตามพื้นที่ทางไกลและทุรกันดาร พื้นที่แทรกซึมของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ยอมรับเงินอุดหนุนจากผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ได้ ปลุกกระพือให้ประชาชนเกลียดชังรัฐบาลและให้การสนับสนุนผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์และเป็นกำลังผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ในที่สุด จึงพยายามแก้ปัญหาในชนบททางไกลและทุรกันดารเท่านั้น แม้แต่ในเมืองและในชนบททั่วไปก็มีส่วนในการพัฒนาเช่นกัน ซึ่งจะกล่าวเฉพาะเกี่ยวกับการพัฒนาชนบทที่เป็นเขตแทรกซึมของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์และบางส่วนของเท่านั้นโดยสรุปดังนี้

งานก่อสร้าง จะเป็นงานของหน่วยทหารช่างโคแก กองพันทหารช่างก่อสร้างที่ 111 (พัน.ช. ก่อสร้างที่ 111) กองพันทหารช่างพิเศษ (พัน.ช.พิเศษ) และ กองพันทหารช่างสนาม (พัน.ช.สนาม) เป็นต้น² กองทัพบกได้เล็งเห็นความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาประเทศด้วยการใช้หน่วยทหารช่างไทยเข้าสนับสนุนและแบ่งเบาภาระแก่รัฐบาลในเรื่องเส้นทางคมนาคม ได้มีนโยบายให้จัดทำเป็นโครงการระยะยาวเพื่อสร้างเส้นทางคมนาคมต่าง ๆ ในที่ทางไกลและทุรกันดาร มีสาระสำคัญดังนี้

¹ สัมภาษณ์ พันตรี สมศักดิ์ ศัลยกำธร, ผู้ช่วยหัวหน้ากองกิจการพลเรือน กองทัพภาคที่ 1, 28 เมษายน 2523.

² คนเดียวกัน.

1. ให้กองทัพอากาศต่าง ๆ และจัดทำโครงการตามลำดับความเร่งด่วน และให้สามารถเริ่มดำเนินการได้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512

2. ให้ทหารช่างดำเนินการก่อสร้าง ถ้าทหารช่างมีเครื่องมือไม่พอใช้ให้พิจารณาใช้แรงงานพลเรือนเข้าเสริม โดยให้เทียบราคากับที่จะให้เอกชนสร้างวราราคาเท่าเทียมหรือถูกกว่าให้หน่วยทหารช่างดำเนินการ

เส้นทางที่จะสร้างกำหนดความเร่งด่วนโดยถือปัจจัยดังนี้

ก) เป็นเส้นทางเข้าสู่หมู่บ้านที่มีผู้ออกการรายคอมมิวนิสต์เคลื่อนไหวอยู่เป็นประจำ หรือเข้าแหล่งฐานกำลังของผู้ออกการรายคอมมิวนิสต์ หรือปรากฏว่าเป็นเส้นทางผ่านของผู้ออกการรายคอมมิวนิสต์

ข) มีความหนาแน่นของประชากรตั้งแต่ 1,000 คนขึ้นไป เพื่อความเจริญไปสู่ท้องถิ่นนั้นให้โดยผลคุ้มค่า

ค) ประชาชนในท้องถิ่นนั้นเรียกร้อง หรือแสดงความต้องการให้มีการสร้างเส้นทางเพื่อประโยชน์ในการส่งผลิตผลของตนออกสู่ท้องตลาด

ง) ไม่มีเส้นทางที่อยู่ในโครงการก่อสร้างของหน่วยราชการอื่น ๆ¹

นอกจากที่กล่าวมาแล้วได้ทำการก่อสร้างสนามบินที่จังหวัดสุรินทร์ สามารถให้เครื่องบินแบบ ซี 47 ลงได้โดยปลอดภัย สนามบินจังหวัดสกลนคร สนามบินจังหวัดปราจีนบุรี สนามบินที่อำเภอเชียงคำ จังหวัดเชียงราย สนามบินที่จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นต้น สำหรับงานในระบับกองทัพอากาศจะได้ออกไปถึงรายละเอียดในเมทอไป

ข. การใช้กำลังทหารพัฒนาประเทศทางอ้อม

ได้แก่การพัฒนากำลังคนที่หมุนเวียนเข้ามารับราชการทหาร หรือที่เรียกว่าทหารกองประจำการ ซึ่งมีประมาณปีละ 55,000 - 60,000 คน² ให้เป็นผู้มีคุณภาพทั้งในด้านการเป็นผู้นำ

¹ รายงานผลงานของหน่วยเฉพาะกิจ กองพลที่ 2 เมื่อ ตุลาคม 2520.

² สำนักงานทหารพัฒนา, เรื่องเดียวกัน, หน้า 20.

ท้องถิ่นและเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในสาขาต่าง ๆ ที่จะช่วยรัฐบาลในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในโอกาสข้างหน้า เพราะทหารประจำการเมื่อปลดเป็นทหารกองหนุนแล้วจะกลับไปสู่มูลำเนาของตน จะได้นำความรู้ที่ได้รับไปปรับปรุงใช้ประโยชน์ในการดำรงชีพของตนเองและเพื่อนบ้านของตนต่อไป นอกจากนี้ผลที่รัฐบาลจะได้รับคือสามารถใช้กำลังทหารกองหนุนที่ได้รับการพัฒนาแล้วเป็นเครื่องมือในการต่อต้านการขยายตัวของผู้ออกการร้ายคอมมิวนิสต์ได้อีกด้วย เนื่องจากทหารกองประจำการส่วนมากจะอยู่ในชนบทถึงร้อยละ 80¹ และมีจำนวนไม่ตอยที่มาจากพื้นที่อยู่ในเขตแทรกซึมหรือล่อแหลมต่อการแทรกซึมของผู้ออกการร้ายคอมมิวนิสต์ ทหารกองประจำการเหล่านี้เมื่อได้เข้ามาใช้ชีวิตอยู่ในกรม กอง อยู่ในระเบียบวินัย มีการเคารพเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา ได้เห็นความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของทหาร รวมทั้งได้รับการถ่ายทอดความรู้ในทางการเมืองการปกครองอย่างถูกต้องและแผนการดำเนินงานของฝ่ายตรงข้าม ซึ่งรัฐบาลมีความมุ่งหมายว่าทหารกองประจำการเหล่านี้จะเป็นผู้ปกป้องชาติที่ตนเองและเพื่อนบ้านมิให้ตกเป็นเครื่องมือของฝ่ายตรงข้ามอีกต่อไป ซึ่งกระทรวงกลาโหมกำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน คือการพัฒนาอาชีพทหารกองประจำการ โดยให้การฝึกอบรมแก่ทหารกองประจำการ เพื่อให้มีความรู้ความชำนาญในด้านการเกษตรกรรมแผนใหม่ คำนวณแรงงานฝีมือต่าง ๆ พร้อมทั้งสอดแทรกวิชาความรู้ที่จำเป็นสำหรับนำไปใช้ในหมู่บ้านของตน เช่น การอนามัย การป้องกันและรักษาโรค การวางแผนครอบครัว อนามัยแม่และเด็ก ความรู้ในทางเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย เป็นต้น รวมทั้งให้การศึกษาแก่ทหารกองประจำการที่ไมรูหนังสือให้สามารถอ่านออกเขียนได้ เพื่อที่จะสามารถนำวิชาความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดแก่ญาติมิตร เพื่อนบ้านได้ถูกต้อง และสามารถให้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ทางราชการได้อย่างถูกต้องเช่นเดียวกัน จากการสำรวจพบว่าทหารกองประจำการที่หมุนเวียนเข้ามารับราชการทหารนั้น มีอัตราไม่รูหนังสือเป็นจำนวนมาก จากสถิติเมื่อปี พ.ศ. 2516 ปรากฏว่ามีผู้ไม่รูหนังสือเลยถึงร้อยละ 3.16² ไม่รวมผู้ที่เคยเล่าเรียนมาในชั้นประถมแต่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ เพราะทอดทิ้งมาเป็นเวลานานอีกเป็นจำนวนมาก แนวความคิดในการพัฒนากำลังพลทหารกองประจำการ

¹ เรื่องเดียวกัน.

² สำนักงานทหารพัฒนา, เรื่องเดียวกัน, หน้า 25.

ให้เป็นผู้มีคุณภาพนี้ กระทรวงกลาโหมได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518¹ โดยได้จัดตั้งสำนักงานทหารพัฒนาขึ้น ทำหน้าที่รับผิดชอบในการกำหนดนโยบาย วางแผน ทำโครงการ ประสานงาน ติดตามผล ฯลฯ ซึ่งสำนักงานทหารพัฒนากำลังดำเนินงานดังกล่าวอยู่ในปัจจุบัน

การใช้กำลังทหารทำการพัฒนาประเทศ อาจมีความมุ่งหมายต่างกัน ทั้งขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศนั้น ๆ ประเทศที่ไม่ประสบกับปัญหาความสงบเรียบร้อย หรือปัญหาทางการเมืองอันเกิดจากการกระทำของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ทหารจะถูกนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศ เพื่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างแท้จริง แต่ประเทศที่ต้องประสบกับปัญหาการก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ แนวโน้มของการใช้กำลังทหารทำการพัฒนาประเทศของรัฐบาลจะมีเป้าหมายหลักเพื่อการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์มากกว่า การแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะประเทศที่รัฐบาลทหาร เข้าทำการปกครองประเทศ โดยไม่ถูกต้องตามระบอบเมืองการปกครอง ย่อมจะได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ ทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อประชาชน และเป็นเป้าหมายสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อการโฆษณาชวนเชื่อ ปลุกกระแสมองผิดเพี้ยน เพื่อสร้างเงื่อนไขต่อต้านรัฐบาล ทหารจะถูกใช้ให้ทำการพัฒนาประเทศในชนบทเพื่อการป้องกันและปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์โดยเฉพาะ ซึ่งพิจารณาได้จากการพัฒนาชนบทของทหารไทย จะมุ่งทำการพัฒนาชนบทในพื้นที่ทางไกลความเจริญที่อยู่ในเขตการแทรกซึมของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ หรือพื้นที่ที่ล่อแหลมต่อการขยายตัวของคอมมิวนิสต์ เป็นต้น ประกอบกับนโยบายและเป้าหมายในการพัฒนาประเทศของทหารระดับกองบัญชาการทหารสูงสุดและระดับกองทัพบกก็ได้บ่งไว้ชัดเจนว่า เพื่อป้องกันการแผ่ขยายลัทธิคอมมิวนิสต์ในพื้นที่ทางไกล เพราะฉะนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า การพัฒนาชนบทของทหารนอกจากต้องการให้เกิดความเจริญในชนบทแล้ว ยังมีจุดมุ่งหมายในการป้องกันและปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ไปควบคู่กัน ซึ่งการใช้กำลังทหารทำการพัฒนาก่อให้เกิดผลดีแก่ประชาชนในชนบทและเป็นผลดีกับรัฐบาลเอง

¹เรื่องเดียวกัน, หน้า 35.

สรุป

ในประเทศด้อยพัฒนา ทหารเป็นองค์การเดียวที่มีความเข้มแข็งเหนือกว่าองค์การอื่น ๆ ของฝ่ายพลเรือน โดยเฉพาะการมีเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ อย่างครบครันและมีการพัฒนาอุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ ให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา ทหารจึงสามารถเป็นผู้นำในการพัฒนาประเทศได้เป็นอย่างดี การพัฒนาประเทศของทหารนอกจากจะทำให้ชนมที่มีความเจริญก้าวหน้าทั้งด้านวัตถุและประชาชนมีขวัญและกำลังใจดีขึ้นแล้ว การพัฒนาประเทศของทหารยังก่อให้เกิดความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างประชาชนกับรัฐบาลในทางที่ดีขึ้น ในด้านการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์ การพัฒนาประเทศของทหารจะก่อให้เกิดมีผลกระทบหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานโฆษณาชวนเชื่อของฝ่ายคอมมิวนิสต์ไปทั่วในขณะเดียวกัน บางประเทศใช้กำลังทหารทำการพัฒนาโดยมีนโยบายและเป้าหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์ไว้อย่างชัดเจน เช่น ประเทศไทย¹ เป็นต้น การพัฒนาประเทศของทหารจะมุ่งความสนใจ ไปสู่พื้นที่ที่เป็นเขตแทรกซึมหรือพื้นที่ที่ล่อแหลมต่อการขยายตัวของผู้ออกการร้ายคอมมิวนิสต์เป็นส่วนใหญ่ การดำเนินงานพัฒนาประเทศของทหารไทยระดับรัฐบาลได้แก่การดำเนินงานของกองอำนวยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ (กรป.กลาง)² การดำเนินงานพัฒนาระดับกองทัพบก ส่วนใหญ่จะเป็นการดำเนินงานของกองทัพภาคต่าง ๆ ซึ่งดำเนินการโดยมีนโยบายและเป้าหมายเช่นเดียวกับนโยบายของรัฐบาล กองทัพภาคที่ 1 ในฐานะเป็นกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 1 (กอ.รมน.ภาค 1) มีการดำเนินงานเพื่อการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์ควมมาครทางทหาร เมือง เพื่อการเข้าถึงประชาชนอย่างไร จะได้กล่าวถึงในบทต่อไป.

---

¹โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวก

²ผู้บัญชาการทหารสูงสุด เป็นผู้อำนวยการกลางรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ, รองผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารสูงสุด และปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นรองผู้อำนวยการกลางรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ